

Szegedi ünnepi hetek

A hét végén ismét élénkül az idegenforgalom

A Budai Nagy Antal bemutatójára és előadásaira ismét sok vendég érkezik Szegedre. A külföldi forgalom is megnőtt. Tegnap franciák, románok, szovjetek és jugoszlávok jelentettek be érkezésüket.

Holnap, vasárnap két külön repülőgép hozza az előadásra a pestieket, a sport kedvelőit pedig különvonat az MTK-SZEAC mérkőzésre. Külön autóbussz érkezik ezenkívül Szombathelyről és Székesfehérvárról. Ugyancsak vasárnap jön Szegedre ötven nagymányoki bányász. Hétfőre 35 szovjet és nyolc lengyel turistát vár az Idegenforgalmi Hivatal.

A következő hét elején angol, német, lengyel és szovjet turisták keresik fel Szegedet, több napig ismerkednek a várossal és meglátogatják a szabadtéri előadásokat.

Öt pere Major Tamással a Budai Nagy Antalról

A Budai Nagy Antal hajnalba nyúló, hűvös éjszakai próbáin ott foglalt helyet Major Tamás is, a budapesti Nemzeti Színház Kossuth-díjas igazgatója, a szabadtéri játékok művészeti bizottságának tagja.

Amikor a Délmagyarország olvasói számára véleményét kérdezzük, nem is annyira az előadásról beszél, hanem inkább az egész nagyszerű kezdeményezésről, a Szegedi Szabadtéri Játékokról.

Igazán nagyon örülünk mindannyian, hogy a játékok létrejöttek. Magamnak is nagy élményt jelent, hogy itt személyesen tapasztalhatom, mennyire az egész város közügye ez a szabadtéri. Ez véleményem szerint annyit jelent, hogy nagyon szerencsésen, valóban találkozott ez a dicséretes kezdeményezés a közönség igényével. Ezért tulajdonképpen már most, még a játékok ideje alatt gondolkodnunk kell a jövőre is. Gondolnunk kell arra, hogy jövőre még inkább fokozni kell az előadások sokrétűségét, színvonalát és még nagyobb tömegeknek biztosíthatjuk a vele járó nagyszerű élményt.

— Annak külön örülünk — mondotta Major Tamás —, hogy Kós Károly kitűnő darabját vihettük itt színre, szegedi színész lelkes közreműködésével. Színészeink valóban hallatlan lelkesedéssel vállalták az ebben való részvételét.

— A művészekkel együtt magam is úgy érzem, hogy helyesen választotta ki a művészeti bizottság a törté-

Bécs után — Szegeden

Beszélgetés Horváth Vincével, az Állami Népi Együttes játékmesterével

A színpadon most a Budai Nagy Antal második részének befejező képét próbálják a színészek Marton Endre irányításával. A nézőtérben ülünk, s amíg beszélgetünk, fél szemmel a színpadot is figyeljük.

— Tegnap érkeztem meg Bécsből és ma már itt vagyok Szegeden a feleségemmel együtt, a vasárnap esti föllépésünk színhelyén. Mi ketten vagyunk a terepszemlére kiküldött előőrsek. Miután megnéztük a színpadot, megbeszéltük, milyen lehetőségeket nyújt a színpad, a szabadtéri színház műszaki berendezése, vizsgálva is utazunk Budapestre, beszámolni a tapasztalatokról. Így első látásra is nagyon elégedett vagyok. Kéves ilyen kedvező helyzetű

és jól felszerelt szabadtéri színház van Európában. — És milyen volt Bécsben, a világlátás találkozó?

— Mi nagyon jól éreztük magunkat. Az együttest jól ismerik a műsoraikról készített kisfilmekről. Néhány venezuelai fiatal elmondta, hogy ők látták a Cigánytáncokat és az Ecseri lakodalmat már otthon a moziban. Egyébként a »Magyarországi cigánytáncok« című táncképünkkel, amelyet most Szegeden is bemutatunk, első díjat nyertünk a VIT néptánc-versenyén.

— Milyen műsorral jönnek most Szegedre?

— Tavaly egy balladáműsorral léptünk föl itt Szegeden, az újszegedi szabadtéri színpadon. Akkor nagyon jól esett nekünk, hogy bár velünk egyidőben szerepelt a budapesti jégrevü is, lelkes közönségünk és telt házuk volt. Most zömmel a január 18-án tartott 1000-ik előadásunk és az Ecseri lakodalmak 800-ik előadása alkalmából rendezett ünnepi műsorunk anyagából állítottuk össze ennek az együttes számára is élményt jelentő vasárnapi fellépésünknek a műsorát. A műsört egy palotás nyitja meg, amelynek koreográfiáját Rózsavölgyi Márk zenéjére Rábai Miklós Kossuth-díjas, az együttes művészeti vezetője tervezte.

— Nemsokára fennállásának 10. évfordulóját ünnepli az együttes, ugye?

— Igen, 1950-ben alakultunk. Hogy kicsoda gondos előkészítő munkával alakították ki az együttest, mutatja például az is, hogy Rábai Miklós, az akkor még 32 tagú tánckart ezer néptáncos közül válogatta össze. Az eltelt több mint 9 év alatt közel 1100 előadást tartottunk, amelyek közönségének száma összesen meghaladja a kétfélmilliót. Tizenöt országban szerepeltünk, s föllépéseinkre 136 ezer kilométert utaztunk. Ez a távolság háromszorosa az egyenlítő hosszának. Ezen a szerepléseinken nagyon sok barátot szerezünk a magyar népek és a magyar népi kultúrának. Legnagyobb sikereink színhelye három világváros: Moszkva, Peking és Párizs.

— Még csak annyit: mikor érkezik Szegedre az együttes?

— Vasárnap a délutáni órákban érkezünk, s a föllépés után utazunk is tovább Kiskunhalasra. S a nyilatkozatot hadt egészítem ki azzal, hogy az együttes nagy igyekezettel készült erre a föllépésre s valamennyien nagyon szeretnénk, ha elnyernénk az országos közönségnek, a szabadtéri játékok közönségének a tetszését.

(P-p)

Kós Károly: Budai Nagy Antal

Történelmi dráma 2 részben, 5 képből

Budai Nagy Antal	Bessenyei Ferenc Készes Kossuth-díjas, érdemes művész
Budai Nagy János	Raksányi Gellért
Bese Tamás	Tompa Sándor Kossuth-díjas, érdemes művész
Bese Tamásné	Sívó Mária
Bese Anna	Berek Katalin
Vajdaházi Pál, hadnagy	Szirtes Ádám
Ujlaky Bálint, kelyhes pap	Kálmán György
Máté pap	Károlyi István
Csáky István, erdélyi vajda	Básti Lajos Kossuth-díjas, érdemes művész
Lépes György, erdélyi püspök	Rajz János Kossuth-díjas művész
Tamási Henrik, székely ispán	Pásztor János
Apát, bencés pap	Barsi Béla Kossuth-díjas művész
Gottfried, szász gróf	Horkai János
Brassói királybíró	Kormos Lajos
Gerőfi Mihály, alvajda	Téry Árpád
Kolozsvári főbíró	Kaló, Flórián
Szolgabíró	Katona András
Márton jobbágy	Horváth József
Kardos Jákob, román nemes	Sándor Géza
Lukács, bencés szerzetes barát	Bagó László
Ferenc, falusi bíró	Siménfalvy Sándor
Szilágyi András, kelyhes tiszt	Tarsoly Elemér
Marchiai Jakab, főinkvizitor	Csurka László
Szolga (Marci)	Gémesi Imre
Barcsi István	Kovács János
Szöke Dániel	Mentes József
Szolgagyerek	Rác Tibi

Történik Erdélyben, 1437-ben.

Szabadtéri színpadra alkalmazta: Hubay Miklós. A díszleteket Varga Mátyas Kossuth-díjas, érdemes művész; a jelmezeket Nagyajtay Teréz Kossuth-díjas művész tervezte.

Zenéjét szerzette és a Szegedi Nemzeti Színház zenekarát vezényli: Hidas Frigyes.

Rendezte: Marton Endre Kossuth-díjas.

Kós Károly Budai Nagy Antal című drámájának témáját a magyar történelemből merítte. A hiteles történelmi adatokat ötvözte költői fantáziájával. A XV. század egyik legnagyobb haladó mozgalma, a husziták erdélyi követőinek társadalmi harca nyert méltó emlékművet ezzel a nagyszabású drámával. Ahhoz, hogy a drámában összezsápoló erőket és a történelmi szemléket cselekvésének rugóit megértsük, feltétlenül szükséges visszapillantani a XV. század elejére. Ebben az időben az erdélyi egyház és főnemesség minden előzőnél

súlyosabb terheket rótt a parasztokra, de azokat a pénz értékének csökkenése miatt hosszú időn keresztül nem szedte be, hanem később, új pénzben és egy összegben hajtotta be a legdurvább erőszakkal. Az egyházak és az erdélyi nemeseknek ez a követelése messze meghaladta a magyar és román parasztság anyagi teherbíró képességét, és felfokozta elégedetlenségét. Ezzel a körülménnyel párosult az is, hogy Husz János magyar követő egyházi és

A Budai Nagy Antal történelmi háttér és cselekménye

társadalmi reformokat követeltek, de a hivatalos egyház eretnokséggel bélyegezte meg őket és megkezdte Erdélyben az inkvizíció hadjáratát.

E két súlyos intézkedés ellen közösen fogott fegyvert a román és magyar jobbágy és Budai Nagy Antal vezérévé választva parasztháborúban torolta meg. Mint minden haladó középkori mozgalom, a Budai Nagy Antal-féle parasztháború is vallási köntösben jelent meg. A felfegyverzett parasztok azonban nemcsak egyházi reformokért harcoltak, hanem az úrbéri terhek könnyítéséért, a szabad költözéskérés jogáért és bizonyos jobbágyi terhek eltörléséért. Két esetben győztek, alkura kényszerítették az egyházat és a főnemességet, amely taktikából elfogadta és aláírta követeléseiket, de később rendezte erőit és kegyetlen bosszút állt a hiszékeny parasztseregen. Az

1437. évi parasztfelkelés vezetőjét, Budai Nagy Antalt feldarabolták, kilenc társát pedig karóba húzták.

Kós Károly drámája híven követi a történelmi eseményeket, de helyenként — anélkül, hogy a parasztháború eseményeiből bármit is megmáskosítana — a drámaírás szabályai szerint kidolgozott epizódokat épít művébe. E rövid történelmi összefoglalás után lássuk a Budai Nagy Antal cselekményvázlatát.

I.

A cselekmény Marchiai Jakab főinkvizitor tevékenységének megelenítésével kezdődik. Kolozsvár főterén egymás után gyalázzák meg az eretneggel vádolt halottakat és kőhalálra küldik a magyar husziták, az úgynevezett »kelyhesek« képviselőit. E szörnyű eljárásnak tanúja Budai Nagy Antal is, aki itt találkozik Bálint pappal, a kelyhesek vezetőjével. Bálint úgy keresi fel Budai Nagy Antalt, mint Husz János hívét, és átad neki egy magyar nyelvű bibliát, melynek használatát a hivatalos egyház a legszigorúbban tiltotta.

Ezután a Bese-porta jelenik meg a színen. A parasztok a dobosok híradásából tudják meg, hogy az egyház visszamenőleg követeli a jobbágyi terheket, új pénzben, s így kétszeres összegben. Bese Tamás a szolgabíró és a kolozsmonostori apátot várja, de megelőzőleg Budai Nagy János jön portájára, hogy megkérje Anna lányát. A lánykérés eredetileg Budai Nagy Antal dolga lett volna, de kolozsvári tartózkodása miatt nem tehetett eleget bátyja kérésének. Kisanna nem ad nyílt választ Jánosnak. Köz-

ben megérkezik Vajdaházi, a kolozsmonostori kapitány, majd a szolgabíró, a decimát követelve. Mikor a portánál mellett rabokat hurcolnak el, Budai Nagy Antal akkor találkozik Annával, majd az apáttal, aki Bálint pap felől vallatja, akit inkvizícióra akarnak hurcolni. Budai igazságérzete tiltakozik az inkvizíció ellen, de az apát szigorú, majd bizalmas kérésére átadja neki a magyar bibliát.

Az új színen értesülünk arról, hogy a készülőfélkeles vezetői gyülekeznek holdatötek a gorbói malomban, és Bálint pap ekkor kéri fel Budai Nagy Antalt, hogy vállalja a fegyveres felkelés vezetését. Itt találkozik Annával, s egymás iránt érzett szerelméről ekkor győződnek meg kölcsönösen. Budai nem akarja vállalni a felkelés vezetését, de amikor hírül veszi és maga is látja, hogy a felkelők gyűjtötták a gorbói malmot és egy részüket kegyetlenül legyilkolták, maga rendeli el a harci sorakozót, maga szervezi meg a paraszti tábor és megesketi hadát a harcban vállalt hűségére. Ezalatt az egyház és a vajdaság is készülődik Kolozsvár főterén, majd ismét az esküt tevő parasztok táborába elevenedik meg.

II.

A dráma második része a parasztsereg nagy bábolnai győzelme után játszódik. A kolozsi apátság tanácskoznak a hivatalos Erdély vezetői és vaktára várják Budai Nagy Antalt, hogy megpróbálja nekik meggyőzően ajánlani a névre még felkel az erdélyi magyar és román parasztseregnek, s pór.

(Liebmann Béla felv.)

A parasztsereg esküje a dráma első részében.